Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 30 Montgomery St.
Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXIX. Ч. 73. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. СЕРЕДА, 21-го КВІТНЯ 1982 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK. WEDNESDAY, APRIL 21, 1982 No. 73. VOL. LXXXIX.

УРЯД САСКАЧЕВАНУ ПІДТРИМУЄ ВИДАННЯ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ ДОТАЦІЄЮ В СУМІ 100,000 ДОЛ.

Міністер Р. Романів передає чек д-рові Ціпивникові.

Саскатун, Саск. — Роман Романів, міністер юстиції і заступник прем'єра Саскачевану, в понеділок, 5-го квітня, передав голові Провінційної Ради КУК Саскачевану чек на 100,000 дол., як дотацію Саскачеванського уряду на видання другого тому гаслової енциклопедії українознавства.

Офіційне вручення дотації відбулось у приміщеннях Українського Музею Канади в присутності поважного числа представників українських організацій та кореспондентів преси, радіо і телебачення.

Треба підкреслити, що уряд Саскачевану є перший, що зобов'язався допомогти у виданні цієї енциклопедії.

Під час вручення дотації міністер Романів погратулював українській спільноті Саскачевану за її добре приготований меморіял до провінційного кабінету, вислідом якого було призначення дотації на енциклопедію.

У меморіялі в додатку до пропозиції повністю уфундувати другий том енциклопедії в сумі 200,000 дол., Провінційна Рада КУК подала ряд інших прохань, включно з проханням про фонди на провінційного організатора україномовних шкіл, як також на нові позиції професорів університету у відділах історії і славістичних студій.

У своїй подяці голова Провінційної Ради д-р Д. Ціпивник жартома зазначив, що хоч уряд Саскачевану призначив тільки половину запропонованої йому суми, то українська спільнота заохочена до приготування нових меморіялів про додаткову допомогу для українських культурно-освітніх проєктів у Саскачевані.

У свою чергу міністер Романів дав до зрозуміння, що можна надіятися на дальше прихильне ставлення уряду Саскачевану до праці й проєктів Провінційної Ради КУК.

Гаслова енциклопедія матиме чотири томи. Перший з них має появитися при кінці цього року, кошти його видання — біля 170,000 дол.

ОСЕРЕДОК КУЛЬТУРИ ОТРИМАВ ДОТАЦІЮ

Вінніпеґ, Ман. — Осередок Української Культури й Освіти у Вінніпеґу отримав від Шевченківської Фундації дотацію в сумі 3,000 дол. на загальні видатки.

Шевченківська Фундація від 1976 року виплачує Осередкові сталі дотації в сумах від 1,500 дол. до 2,000 дол. на його діяльність в ділянці української культури. Поважне збільшення субсидії цього року вказує на те, що українська громада відчуває більшу потребу піддержувати так культурні установи як Осередок для кращого збереження української спадщини в Канаді та для збудження зацікавлення справами української культури серед українців і канадців.

Тройська Округа УНС відбула Загальні збори

Трой, Н.С. (І.Д.) — У неділю, 28-го березня ц.р., відбулися Річні загальні збори Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в залі Українського Клюбу в Амстердамі.

Михайло Савків

Збори відкрив голова Окружної Управи Михайло Савків і привітав всіх присутніх та головного організатора Василя Оріховського. Вставанням із місць і хвилиною мовчанки вшановано померлих членів Округи.

До Президії зборів увійшли: Є. Наболотний - голова, й І. Дурбак - секретар. Після прийняття порядку нарад секретар відчитав протокол із попередніх Річних зборів. Протокол прийнято одноголосно.

Першим звітував голова М. Савків, який ствердив, що в 1981 році придбано 35 нових членів. Відділ 13-ий (секретар П. Шевчук)- 10 членів; Відділ 266-ий (секретар В. Варшона) -9 членів; Відділ 191-ий (секретар Р. Колодій) - 8 членів; Відділ 57-ий (секретар М. Савків) - 7 членів; Відділ 150-ий (секретар Туска) - один член. Вибули 92 члени. Голова брав участь у з'їзді голів округ на Союзівці.

В. Варшона, фінансовий референт, звітував, що у 1981 році було 338,09 дол. прибутків, а видатків - 81.97 дол.; сальдо-256,09 дол. Після звітів відбулася дискусія, у якій взяли участь: О. Білинський, М. Савків й А. Урбан. За Контрольну комісію звітував голова М. Демчар, ствердивши, що всі касові книги є в порядку. Він поставив внесок уділити абсолюторію уступаючій Управі, що присутні прийняли одноголосно.

На внесок О. Білинського перевибрано Окружну Управу: М. Савків — голова, Р. Гарасимяк — заступник голови, І. Дурбак і В. Колодій — секретарі, В. Варшона — касир і Є. Наболотний — організаційний референт. Контрольна комісія: М. Демчар — голова, Б. Наугольник й О. Білинський — члени.

Після вибору нової Управи голова М. Савків попрохав до слова головного організатора В. Оріховського. Головний організатор передав привіт від Екзекутивного Комітету УНСоюзу та привітав особисто від себе всіх присутніх, а зокрема довголітнього секретаря В. Труфина, який вклав багато праці у розбудову 266-го Відділу. Далі В. Оріховський заторк-

(Продовження на ст. 4)

М. ПОЛОВЧАК ЗУСТРІЧАВСЯ З ДІТЬМИ В ЧИКАҐО

Чикаґо, Ілл. — Згідно з повідомленнями аґентства Ассошіейтед Пресс, Михайло Половчак, батько Наталії і Володимира, який недавно приїхав з України з метою забрати сина до СССР, мав тут побачення зі своїми дітьми в п'ятницю, 16-го квітня ц.р. Це була перша зустріч після повороту М. Половчака, його дружини Анни і сина Михайла до СССР.

„Ця зустріч була щирою, але не надто емоційною", — заявив д-р Юліян Куляс, адвокат Володимира. „Володимир, який бажав бачити батька, і сестра Наталія, обняли батька і обмінялися поцілунками. Але не видно було сліз".

„Володимир і Наталія сказали йому (батькові), що вони є непохитними у їх рішенні залишитися на постійно в Америці. Вони просили його, щоб він занехав свої судові заходи. Отже, нічого не осягнено. Батько твердив, що їхнім обов'язком є повернутись до рідного краю".

Старший Половчак прибув до Америки у вівторок, 13-го квітня ц.р., для зложення свідчень в процесі за повернення сина до Совєтського Союзу.

Як відомо, Володимир і сестра Наталія відмовилися повернутися в Україну, коли їх родичі виявили розчарування Америкою і рішили повертатись до рідного краю. Тому що Наталія мала 17 років, вона згідно з американським правом, могла сама рішати про свою долю. Однак Володимир мусів перше дістати право азилю, а опісля право на стале перебування в Америці. Тепер іде боротьба між судом і урядом за це, чи уряд мав право давати право азилю малолітньому хлопцеві.

Відбудеться авторський вечір Л. Коленської у Мейплвуді

Мейплвуд, Н. Дж. — У п'ятницю, 23-го квітня ц.р., о год. 7 -ій вечора тут у залі української православної церкви св. Вознесіння при Ірвінгтон авеню відбудеться авторський вечір письменниці і члена редакції щоденника „Свобода" Любови Коленської, з нагоди видання її третьої книжки „Дзеркала".

Вечір спонзорує Союз Українок Америки, 86-ий Відділ, в Нюарку. У програмі: вступне слово — Оля Гнатейко, виступ авторки, фортепіянове сольо — Уліта Ольшанівська. Чистий дохід з Вечора призначений на видавничий фонд журналу „Наше Життя"; після програми — гутірка з письменницею при каві і солодкім.

Як відомо, раніше вийшли дві інші збірки новель згаданої авторки — „Самотність" і „Павлів тріюмф". Нова збірка „Дзеркала" була дуже позитивно оцінена рецензентами, а що найголовніше, самими читачами, які у листах до видавництва „Свободи" і авторки висловили своє вдоволення. Крім того письменниця Л. Коленська мала три дуже успішні авторські вечори — в Ню Йорку, заходами Літературно - Мистецького Клюбу і Спілки Українських Журналістів; у Филядельфії, заходами 43-го Відділу СУА ім. Олени Пчілки, і останньо у далекому Вінніпеґу, заходами Товариства „Просвіта". В найближчому майбутньому передбачені ще виступи у інших місцевостях.

У світі

ТИЖДЕНЬ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК СЕКРЕТАР скарбу ЗСА ствердив залежність летунської лінії Америкен Ейрвейс Чартерс від кубинського комуністичного уряду, Вашінґтон уневажнив дозвіл літакам цієї лінії приземлюватися на американських летовищах. Стосується це в першу чергу летовища в Маямі та інших летовищ на Флориді. Таким чином американські урядові чинники припинили головний летунський контакт Гавани з ЗСА. Ця лінія мала щотижнево вісім окружних літаків Гавана — Маямі, з яких найбільш популярним був Тропікана Експресс; тим „експресом" можна було протягом одного дня відвідати Гавану й ближчі її околиці. Лінію цю використовував уряд Фіделя Кастро не тільки для своїх розвідчих і подібних цілей, але також для придбання закордонних девіз. Вона також давала змогу кубинській поліції контролювати великою мірою зв'язки кубинської колонії у ЗСА з родинами на Кубі. Державний департамент підкреслив, що причиною припинення діяльности цієї лінії на терені ЗСА були часті переступлення леґальних приписів. Крім цієї лінії є й інші, які обслуговують цю саму руту й вони й надалі будуть діяльні, якщо також не вплутаються у виконування незаконних доручень кубинських комуністів.

З ЙОГАННЕСБУРҐУ, СТОЛИЦІ Південноафриканської республіки, повідомлено, що партизанам СВАПО вдалося виконати одну з найбільших дотепер збройних акцій на терені Намібії. Бойова група, що складалася з коло 100 партизанів, приготована в одній з партизанських баз в Анґолі, зуміла пробитися в глибину майже сто миль Намібії і напасти на різні слабші військові станиці. У висліді тих нападів загинуло п'ять білих вояків, а одного вдалося терористам вбити в часі засідки на дорозі, а після того вони розбилися на малі з'єднання й подалися до кордону Анґолі. Скільки з них змогли осягнути кордон Анґолі, ще не відомо. Напад той привернув увагу з огляду на те, що він вказує на відбудову партизанських сил СВАПО, команду й бази яких на терені Анґолі минулого року зруйновано, а цього року знову поважно пошкоджено.

З ОФІЦІЙНИХ ІРАНСЬКИХ КІЛ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що іранські військові частини розпочали офензиву проти курдських самостійників. Інформації ці підтвердили речники курдської еміґрації на Заході, а в першу чергу у Франції. Представник Курдської демократичної партії в Парижі повідомив, що іранська армія разом з ісламськими ґвардійцями при допомозі гелікоптерів атакує міста й позиції курдських самостійників.

АМЕРИКАНСЬКІ ДИПЛОМАТИ І ЧЛЕНИ кабінету президента Роналда Реґена кажуть, що З'єднані Стейти Америки не мають чого боятися погроз лідерів Китайської Народної Республіки, що Пекін зірве дипломатичні зносини з Вашінґтоном за доставу на Тайван запасових частин і дрібної зброї. Одинокою загрозою для зірвання дипломатичних зносин може бути американський ізоляціонізм і неохота протиставитись комуно-московській загрозі у світі. Нічого китайці так високо не цінять, як рішення президента Р. Реґена протиставитись совєтському імперіялізмові і його поширенні на інші країни світу.

Єгипет робить уступки Ізраїлеві

Єрусалим, Ізраїль. — В часі останнього одноденного перебування в Каїрі, Єгипет, міністер оборони Ізраїля Арієль Шарон порушив справу деяких на думку Ізраїля надужить і зломань мирного договору між Єгиптом та Ізраїлем, заключеного в Кемп Дейвиді.

Між порушеними міністром Шароном справами було надмірне число єгипетських залог і надто важке їхнє озброєння в обширі Синайського півострова, який згідно з мирним договором має бути демілітаризований і тільки означені договором військові й поліційні одиниці можуть перебувати на ньому для втримання ладу й порядку. Більш пекучою справою для Ізраїля був провірений факт пачкування зброї бедуїнськими племенами, які кочують по Синайському півострові, до Ізраїля для палестинських терористів. Бедуїни роблять це за гроші які в поважних сумах виплачують їм палестинські араби з ПВО. Крім тих двох справ міністер Шарон висунув ще раз справу такої ректифікації пограничної лінії, яка відповідала б новій ситуації та задоволяла б обидві сторони.

В справі ректифікації лінії кордону рішено відбувати дальші розмови вже після евакуації всіх ізраїльських збройних сил з Синайського півострова й передання його Єгиптові, що має статись 25-го квітня. В справі зменшення числа залог та їхнього озброєння єгипетський уряд погодився на вимоги Ізраїля, які витікають з устійнень мирного договору. Для припинення пачкування зброї синайськими бедуїнами в п'ятницю, 16-го квітня, прибув до Єрусалиму високий старшина єгипетських збройних сил для обговорення й практичної розв'язки тієї проблеми. Справу пачкування зброї бедуїнами ізраїльський уряд трактував як дуже серйозну з огляду на те, що досі перехоплено 500 штук різної зброї, гранат, вибухових матеріялів. Така поважна кількість зброї на думку ізраїльських чинників не могла бути перепачкована без принаймні пасивної допомоги єгипетських вояків. Крім цього ізраїльські збройні сили мають ще й інші докази, що єгипетські вояки допомагають у цьому.

У зв'язку з виникненням тієї справи в пресі й інших засобах масової інформації почали появлятися вістки про те, що 25-го квітня ізраїльтяни не звільнять решти Синайського півострова та не передадуть його єгиптянам. Одначе полагоди більшости конфліктних справ розвіяла всілякі сумніви. Крім цього між Єрусалимом і Каїром постійно кружляє перший заступник державного секретаря ЗСА, Волтер Стоссел, який зі свого боку та в імені Уряду ЗСА, співтворця і сиґнатора договору в Кемп Дейвиді, припильновує виконання цього договору.

В Єгипті переведено екзекуцію вбивників Садата

Каїр, Єгипет. — Декілька годин після того, як президент Єгипту Госні Мубарак відкинув прохання уласкавити п'ять безпосередніх учасників вбивства президента Анвара аль-Садата, присуд виконано.

Двох активних військових, ляйтенанта єгипетської артилерії Халеда Ахмеда Шавкі, який керував нападом на президента Садата, та сержанта Гуссейна Аббаса Мохаммеда розстріляла на стрільниці екзекуційна ланка вояків, а трьох цивільних, у тому двох, які брали безпосередню участь у нападі та одного, який придбав амуніцію вбивникам і видав після доконаного морду на президентові Садатові і восьми інших присутніх на трибуні схвалюючу вбивство проклямацію, повішено на подвір'ї тюрми, де вони перебували після засуду. З 24-ох обвинувачених у цій справі двох звільнено від вини і кари, п'ятьох засуджено на досмертну тюрму і важкі роботи, вісьмох — на 15 років тюрми, трьох — на 10 років тюрми, а одного на п'ять років.

Судова процедура, прецизне переведення судового процесу, рішуче застосування відповідних законів, вкінці швидке виконання присудів смерти головним злочинцям після відкинення прохання на уласкавлення виявили повну контролю сучасного єгипетського уряду та зокрема президента Мубарака над ситуацією в країні.

Перед екзекуцією не бракувало спроб з боку різних релігійних сект вплинути на відложення екзекуції з різних релігійних мотивів, одначе державна й судова влади притримувалися точно приписів обов'язуючої процедури та карного кодексу. В часі судової розправи головний обвинувачений Халед Ахмет часто підносив різні оклики та старався прибрати позу мученика, одначе предсідник трибуналу його негайно прикликував до порядку, а коли це не вдавалося усував із залі. В часі екзекуції в тюрмі та на стрільниці були зміцнені збройні охорони, але поза тим на вулицях Каїра та інших міст у Єгипті не було ні стеж безпеки, ані будь-яких демонстрацій.

Появився Бюлетень „Надбужанської Землі"

Ню Йорк, Н. Й. — Заходами Центрального Комітету „Надбужанської Землі" появився в квітні ц.р. 24-сторінковий „Бюлетень", який подає цікаві інформації про діяльність цієї реґіональної організації, члени якої живуть в Америці і Канаді. Організація включає осіб з таких частин Західньої України як Сокаль, Белз, Радехів, Кам'янка Бузька, Холмщина і Підляшшя.

Головою організації є Іван П. Костюк, генеральним секретарем — Іван Базарко, який є теж редактором „Бюлетеня", і секретарем на Канаду є Володимир Макар. Центральні органи, вибрані на з'їзді 1981 року, включають Центральний Комітет та такі референтури: фінансову, організаційну, редакційну колеґію, пресово-інформаційну, імпрезову і Контрольну комісію.

На обкладинці „Бюлетеня" вміщена мапа, яка вказує на місцевості, з яких походять члени організації. На зміст складаються такі статті як заклик Екзекутиви до членства, привіт Блаженнішому Патріярхові Йосифові з нагоди його 90-річчя народження та вірш Дмитра Штикала „Христос Воскрес".

Далі ідуть звіти голови організації та поодиноких референтів та звіт з Канади (Монтреаль). З фінансового звіту видно, що по кінець 1981 року члени організації зібрали 35,107.43 дол. В „Бюлетені" також вміщений звіт з кількох місцевих відділів „Надбужанської Землі" та два оригінальні фота з церкви св. Миколая та Церкви свв. Петра і Павла в Сокалі, зняті весною 1981 року.

АРҐЕНТИНА ВІДКИДАЄ КОМПРОМІС

Буенос Айрес, Арґентина. — Триденні розмови державного секретаря ЗСА Александра Гейґа з президентом Арґентини генералом Леопольдом Ґальтієрі та з іншими керівними політичними діячами Арґентини не дали сподіваного успіху, бо генерал Ґальтієрі і його уряд вимагають передання їм Фальклядських островів не пізніше як шість місяців відтепер.

Перед відлетом до Вашінґтону з Буенос Айрес секретар Гейґ зложив таку деклярацію: „Після більше як трьох днів дуже уточнюючих розмов прийшло до виразнішого уточнення становища Арґентини. Я передаю результати тих розмов британському урядові і вертаюся до Вашінґтону зложити звіт Президентові". Арґентинський уряд погодився на відтягнення своїх військ з Фальклядських островів, але під ультимативною вимогою, що за шість місяців ті острови перейдуть під її повну суверенність. Таким чином шість місяців можуть бути використані на розмови про форми й методи передання островів.

Після отримання інформацій про остаточне становище Арґентини прем'єр Великої Британії Марґарет Тачер заявила, що вимоги Арґентини суперечать ухвалам Британського парляменту та повнотою заперечують волю населення Фальклядських островів. Прем'єр Тачер скликала надзвичайне засідання британського уряду після отримання інформацій від секретаря Гейґа, а відтак речник уряду повідомив: „Пропозиції є скомпліковані і важкі і вже на перший погляд вони не відповідають вимогам, рішуче висловленим парляментом, особливо коли йдеться про волю населення. Ми студіюватимемо ті пропозиції дбайливо все таки та ввійдемо в контакт з секретарем Гейґом".

В Лондоні панує спокій й урядові чинники та суспільство приготовляється на всякий випадок. Одначе основним мотивом в усіх заявах і поступках британського уряду є, що Велика Британія не поступиться перед загрозами та вжиттям сили Арґентини та не передасть суверенности над островами, а в додатку до цього Велика Британія не може проти волі населення Фальклядських островів передати їх іншій державі. Таким чином уряд прем'єра Тачер ще раз підкреслив, що він прямує до привернення статусу кво.

Після прибуття на летовище бази Ендрюс біля Вашінґтону державний секретар Гейґ зложив коротку заяву, в якій повідомив про дотеперішні невдачі в його мирному посередництві між Арґентиною й Великою Британією, але заповів що він ще й далі працюватиме в цьому напрямі.

Вміжчасі арґентинський уряд негайно після відлету секретаря Гейґа видав комунікат про невдачу його місії та поставив формальну пропозицію негайно скликати сиґнаторів пакту, заключеного в Ріо-де-Жанейро в 1947 році. Учасники того пакту в числі 21 держава, в тому і ЗСА, створили оборонну систему Америки, наслідком чого всі країни, приналежні до того пакту, зобов'язалися до взаємної допомоги у випадку конфлікту з позаамериканською потугою. Як подають міжнародні засоби масової інформації, скликання членів Ріо-де-Жанейро пакту з вимогою зайняти спільну поставу проти Великої Британії скомплікує загальне положення, ослабить той пакт і оборонну систему, створену ним, та вманеврує ЗСА у важке положення.

В Америці

З МЕТОЮ ЗМЕНШИТИ КРИТИЧНУ НАСТАНОВУ серед робітників і біднішого прошарку населення до теперішньої Адміністрації, президент Роналд Реґен, виступаючи у Чикаґо минулого тижня заявив, що федеральний Уряд розглядає тепер можливість податкової полегші для незаможних американців і правдоподібно погодиться на відтягнення від податку заплату за навчання у приватних, зокрема католицьких школах. Виступ Президента сильно оплескували присутні батьки і студенти, а також речники приватного шкільництва. Виступаючи перед Крайовою католицькою виховною асоціяцією, Р. Реґен підкреслював, що він в скорому часі запропонує Конґресові до затвердження законопроєкт, який передбачає податкові полегші для біднішого прошарку населення. Найбільше оплесків однак отримав Президент, коли заявив, що він особисто поділяє думку тих, які змагаються за світовий мир, тобто демонстрантів, що зібралися під залею, у якій виступав Реґен, головним гаслом яких було: „Зброєневі перегони — це обкрадання бідних!"

В ІСТ ЧИКАҐО, ІНД. 12 ОСІБ ЗАГИНУЛО, А 17 зазнали тяжких поранень в наслідок завалення моста, який мав сполучувати два далекобіжні шляхи і біля якого працювало кількадесять робітників. Зведений міст понад 50-футової височини несподівано перетворився в румовище, погребавши під руїнами багато робітників, бо випадок трапився якраз під час розгару праці. Кількадесять робітників зазнали легкого поранення. Деякі тіла треба було відгребувати з-під тяжких бльоків з бетону і сталі.

ДЕПАРТАМЕНТ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЗСА повідомив, що торговельна місія Совєтського Союзу веде розмови у Вашінґтоні й інших містах ЗСА про дальші закупи американського зерна і про евентуальне збільшення кількости цього закупу. При тому речники Департаменту у розмові з кореспондентами підкреслили, що в СССР панує хронічна недостача харчових продуктів, доказом чого є також совєтські статистичні дані. Наприклад, совєтські громадяни випивають на 16 відсотків менше молока, як в 1977 році, до речі, не можна дістати кожного дня у магазинах; 21 відсотків менше ярини; 20 відсотків овочів; 17 відсотків м'яса, 4 відсотки фасолі, але натомість їдять 16 відсотків більше картоплі, більше хлібних продуктів і такої ярини, яку можна вирощувати біля хати чи на маленьких присадибних ділянках.

АДМІНІСТРАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА РОНАЛДА Реґена протиставитиметься приступленню Польщі до Міжнародного валютного фонду, до часу доки в тій країні не наступлять корисні зміни, не буде знесений воєнний стан, не наступить пошанування прав людини і не будуть звільнені кілька тисяч в'язнів та закладників, які все ще перебувають в численних ізоляційних таборах. Близькі співробітники Президента покищо відмовились від коментарів в тій справі і не бажали виявити чого ще домагатимуться З'єднані Стейти Америки від Польщі і чи ці передумови вже були передані Військовій раді національного спасіння, яка є фактичним керівником теперішньої політики в Польщі. Натомість стало відомим, що ЗСА підтримуватимуть приступлення Мадярщини до цього фонду.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00.
UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda" P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Оборонна стратегія Заходу

Як тільки 10 держав Західньої і Південної Европи плюс З'єднані Стейти і Канада (згодом прийшли туди ще дальші три країни) підписали 24-го серпня 1949 року союзницький Північно-Атлантійський Пакт (НАТО) і першим головним командантом з'єднаних збройних сил став Д. Д. Айзенгавер, зразу виявилася потреба скласти стратегічний плян оборони проти єдиного потенціяльного агресора, яким став учорашній совєтський союзник. У своїй жалюгідній короткозорості і наївності Америка негайно після закінчення Другої світової війни тотально здемобілізувалася у переконанні, що вже настав „вічний мир", тим паче, що засновано й Об'єднані Нації — з Совєтським Союзом, як постійним членом Ради Безпеки з правом „вето", що перетворило ту установу у широку фікцію. ЗСА швидко зрозуміли, що треба відбудувати поруйновану Західню Европу, що й вчинили „пляном Маршала", і що треба втягнути до НАТО й Західню Німеччину. Поділ Німеччини на вільну Західню і комуністичну Східню був такою самою фатальною помилкою Америки, як продиктування генералом МекАртуром Японії пацифістичної конституції із забороною відбудови фльоти й армії — яких тепер треба для противаги совєтському імперіялізмові.

Совєтський Союз використав демобілізацію Заходу для свого приспішеного збросння. Американсько-совєтські договори про обмеження стратегічної зброї (САЛТ I і САЛТ 2 — останній не ратифікований) не припинили дальшого збросння і перегони у зброєнні тривають по нинішній день. Московські шпигуни викрали були в Англії й Америці тайну продукції ядрової енергії для використання її для збройних цілей. Коли за останнього десятиріччя Америка, яка пірнула у „против'єтнамську психозу", занедбала свій оборонний стан, большевики виконали свою погрозу й дійсно „наздігнали і перегнали" Америку й увесь Захід у різних родах стратегічної і тактичної зброї. Тому ще за Д. Д. Айзенгавера виготовлено правильний плян оборони проти загрози з боку совєтського імперіялізму. Проголошено, що кожна совєтська атака стрінеться негайно з відповіддю атомовою зброєю (гарматніми знарядами з атомовими „головками", атомовими бомбами з літаків та ракетами з підводних човнів). Тільки така зброя і тільки така оборона може зрівноважити совєтську перевагу у так званій конвенціональній зброї — піхоті, панцерних возах, гарматах, ракетах, танках. Після приходу до влади Роналда Реґена розпочався процес дозброєння Америки з таким височенним бюджетом на оборону, що опозиція почала кричати, що Америка змагає до третьої світової війни. Реґен і його співробітники правильно з'ясовують, що античні римляни мали рацію: „Коли прагнеш миру — готуйся до війни".

Те саме стосується стратегічного пляну щодо використання атомової зброї проти аґресора. У відповіді на інспіровані з Москвою оклики пацифістів у Західній Европі і лібералів в Америці, щоб прийняти пропозицію Брежнєва на „замороження" існуючого арсеналу зброї у Заході і в СССР та щоби окремим договором зобов'язатися не вживати ядрової зброї у будь-якому майбутньому зударі, 6-го квітня ц. р. державний секретар Александер Гейґ виголосив у Вашінґтоні велику промову, в якій відкинув ці обидві суґестії, як корисні тільки для Совєтського Союзу. Він твердив, що саме „задля оборони найбільших вартостей західньої цивілізації, ЗСА і НАТО не можуть вирektися атомової зброї в обороні проти потенціяльної совєтської аґресії". Якщо, — сказав він, — Захід проголосив би, що він не вживатиме атомової зброї, то це було б запрошенням Москви до походу проти Заходу з усіма шансами перемоги, бо СССР розпоряджає куди численнішими і сильнішими родами конвенціональної зброї.

Міжнародний комунізм, керований з Москви, перейшов до пропаґандивного наступу. Він використовує сліпий і глухий західній лібералізм для організування демонстрацій у різних країнах Західньої Европи і в Америці з демагогічними гаслами „хочемо праці" і „хліба, а не гармат", „геть з атомовою війною", „треба покінчити з реґенізмом" і тп. Проте саме це доказ, що політика Уряду Реґена правильна — вона налякала Москву і проросійських лібералів і спонукала їх до крику. Реґен і Гейґ кажуть правду: тільки свідомість, що Захід (не тільки ЗСА, але й Великобританія і Франція, які мають теж ядрову зброю) відповість на атаку з боку Москви атомовою зброєю — може цю атаку відвернути, до тієї атаки не допустити. Стратегічний плян, устійнений ще за Д. Д. Айзенгавера актуальний і тепер.

СУДДЯ КЛЕРЕНС КУПЕР, ПЕРЕВІРИВШИ ВСІ прилоги про фінансовий стан засудженого в Атланті, Джорджія за два вбивства негритянських юнаків Вейна і Вілліямса, ствердив його вбогість, що означає, що витрачених 10,000 долярів за двомісячний процес проти нього будуть мусіти заплатити платники податків в Джорджії. Оборонці Вілліямса вбачають в цьому потягненні користі для себе і тепер домагатимуться нового процесу.

ЗА ПРИБЛИЗНО ДВА ТИЖНІ НА 100 ВІДСОТКІВ подорожіють телефонічні розмови з публічних апаратів у стейті Ню Джерзі. Замість дотеперішних 10, три-хвилинна розмова коштуватиме 20 центів. Підвишка є частиною 85,9 мільйонової підвишки на телефонічні розмови, яку телефонічна компанія Белл вводитиме постепенно в життя, одержавши на це дозвіл від Стейтової ради громадських послуг.

Людмила Волянська

ПЕРЕД ЮВІЛЕЄМ ОСОБЛИВОГО ДУХОВНИКА

Коли Консисторія Української Православної Церкви ЗСА вже 24-го лютого цього року помістила в цьому щоденнику (ч. 35) повідомлення про ухвалу відсвяткувати 40-річчя хіротонії свого Первоієрарха Митрополита Мстислава і теж відзначити 84-ті роковини з дня народження Блаженнішого Владики 15-16-го травня цього року, не одній людині — читачеві щоденника було радісно довідатися, що таку заслужену для України, для українського народу і української православної віри людину не поминемо всі ми у великій повені свят, річниць, подій і загального виру нашого життя, бо це було б великою неувагою по відношенні до понад сорока мільйонів православних українців на батьківщині і великого числа православних українців в діяспорі. У самій Америці є вірних УАПЦ коло сто тисяч, що гуртуються у ста парафіях Української Православної Церкви — від сходу до заходу Америки, — над якими духовну верховну владу тримає Первоієрарх Митрополит Мстислав Скрипник.

Тоді ж — як зачуваємо — кілька працівників пера вважали за свій милий обов'язок і за справу принципову висловитися про цього великого українця, що його життєвий і творчий шлях є одноразово подвижницький, незвичайний і конечнопотрібний нам, його вірним, і взагалі українцям як народові незалежно від віросповідання. Належимо бо ми усі до одного народу і „маємо одну духовну Матір на небі, а на землі маємо одну матір — Україну", — як слушно висловився 17-го червня минулого року Митрополит Української Католицької Церкви Степан Філядельфійський, вітаючи Блаженнішого Митрополита Мстислава у себе у Філядельфійській обителі, куди прибув Первоієрарх православних з історичною візитою, віддаючи відвідини Главі УКЦ в ЗСА. Як знаємо, того ж року, але раніше, в березні 23-го, склав візиту — і теж історичну — Владиці Мстиславові у Осередку св. Апостола Андрія Первозванного в Савт Бавнд Бруку — Митрополит Степан.

Про Митрополита Мстислава написано вже чимало, але завжди здається, що це далеко ще не все. Справа в тому, що саме життя не спиняється ні на найбільших осягах, ні на спадах, а йде далі і далі, а тому і людина, яка те життя чи головну його частину творить і очолює, також ніколи начебто не осягає свого апогею, а, йдучи все далі й далі, сягає в своїх ділах все вище і вище.

Так є з Владикою Мстиславом, нащадком у найближчій родинній лінії до Головного Отамана вже леґендарного Симона Петлюри, якому Митрополит приходиться сестрінком. Від цього славного роду безсумніву успадкував Митрополит велике відчуття громадянина і політика, яке в поєднанні з високим духовним даром і personality plus створило цю унікальну постать — Митрополита УАПЦ, колись журналіста і сенатора, визначного політичного діяча, а і тепер — діяльного члена Президії і Секретаріяту Світового Конґресу Вільних Українців — СКВУ, першого, другого і третього тривання.

Здається не буде перебільшенням сказати, що якраз завдяки Митрополитові Мстиславові та Митрополитам УКЦеркви всі три СКВУ не розпалися під ударами ніколи не дрімаючих відосередніх сил серед нас таки самих. Завдяки нашим духовникам продовжує СКВУ діяти й досі.

Це якраз Митрополит Мстислав 30 років тому сказав оці пам'ятні слова, переглядаючи ним пройдений тоді ще лише 10-річний шлях Владики, що „ніщо, дослівно ніщо не може звільнити мене від обов'язку бути активним учасником у боротьбі українського народу за волю і державність" („Свобода" ч. 57, 26.-го березня). І Блаженніший Владика дотримується цієї засади твердо і неухильно, що і видно з підсумків його цінних осягів, про які читаємо в цих днях більше і читали та чули перед тим, особливо протягом цих сорока років, що Владика став єпископом і незабаром очолив Українську Православну Церкву.

І ось настають дні Його ювілею. Дуже багатозначущі дні.

Не раз нарікаємо на долю, що до нас несправедлива. Не раз нарікаємо на злий збіг обставин і рідше задумуємося над особливими удачами, які на своєму шляху зустрічає наш народ. До таких незвичайно щасливих подій треба зарахувати появу на церковному овиді Української Православної Церкви такої постаті, як о. Степан Скрипник, який дуже швидко став відомий широко й далеко, як Владика-Єпископ і згодом Митрополит.

Українська Православна Церква мала велику удачу; таку ж удачу — мали всі православні українці. Церкву, яку було буквально знищено, Церкву, яку треба було після майже чуда — відродження укріпляти, бережно ростити й вести у світ, не раз поміж загрозами цілком апокаліптичної природи, очолила людина, яка найкраще була приготована до того. Головою її став великий духовник і великий адміністратор, людина незвичайно ініціятивна і така, що не має втоми й не знає зневохоти. Працьовитий і винахідливий, Владика ніколи „не дав за виграну", не зважаючи на ніякі перешкоди.

(Продовження буде)

Святослав Караванський

Дружня бесіда

ПИТАННЯ: Коли вийде друком ваша збірка „Гумористичний Самвидав"?

ВІДПОВІДЬ: Збірка „Гумористичний Самвидав" готує до друку видавництво „Київ". У процесі підготівлі проведено передплату на книжку, що дозволило видавництву зібрати частину суми, необхідної для здійснення видання. Сьогодні збірка у стадії складання (набору). Потім наклад книжки буде друкуватися та оправлятися. Отже, за яких кілька місяців збірка побачить світ.

ПИТАННЯ: Чи ще не пізно передплатити збірку?

ВІДПОВІДЬ: Ні, ще не пізно. Щоб придбати збірку, вірніше — замовити її заздалегідь — треба вислати чек на 10 долярів (ціна книжки з пересилкою) на адресу: Kyiv Publishing, 4800 N. 12th Str., Philadelphia, Pa. 19141, USA.

Це треба зробити негайно, бо наклад збірки обмежений. Без передплати книжка поширюватися не буде.

ПИТАННЯ: Який зміст згаданої збірки?

ВІДПОВІДЬ: Збірка „Гумористичний Самвидав" містить мої літературні обробки усного нецензурованого гумору з-під Совєтів. Наведу кілька прикладів:

З розділу „Засади Совєтської Влада"
Де Головко?

На лекції про п'ятирічку
Питає лектор всіх
публічно:
— Які питання в кого є?
Один з присутніх і встає:

— Я звусь Микола
Головко.
Скажіть, де ділось
молоко?
Де дівся хліб?
Де ділось масло?
Сметана, цукор, сир,
ковбаси?

— На це — промовець
відмовля —
Я відповім вам опісля.
А зараз я ще кілька слів
Скажу про наших ворогів.

Невдовзі лектор знов
питає:
— Хто ще які питання
має?

Один у залі знов встає:
— Петренко прізвище
моє.
Я вже мовчу про молоко.
Скажіть, де дівся
Головко?

З розділу „Плянова Економіка"
Усе навпаки

Один з Америки експерт
Відвідав якось СССР.

Коли ж вернувся він
додому,
Його й запитують
знайомі:
— Ну, як там?
Враження які?
— Та все — той каже
— навпаки!

— Як так? — дивуються
цікаві,
От їм експерт питання
ставить:
— Кому належать знані
вам
Заводи Форд?
— Директорам!
— А авта, що довкола
брам?
— Відома річ
робітникам !
— От бачите, а у Союзі
Картина зовсім інша,
друзі!
Який завод не візьмеш
там,
Належить він
робітникам,
Зате тих кілька авт при
брамі,
Усі, як є — директорам!

Іван Кедрин

КНИЖКА ПРО ВЕЛИЧ І ТРАГЕДІЮ УКРАЇНИ

Іван Смолій: „Неспокійна осінь", роман, „Сучасність", 1981. Стор. 378

Іван Смолій виступив із новим своїм твором — і здивував читачів. Його остання повість „У зеленому підгір'ї" (у Видавництві „Свобода" з 1960 року) мала за тло теж воєнні події і створені нею умовини, в яких проявлялися людські пристрасті і чергувалися контрасти любови й ненависти, чесности й підлоти. Проте у порівнянні з „Неспокійною осінню" — роман „У Зеленому Підгір'ї" це була поезія, а „Неспокійна осінь" — проза. „У Зеленому Підгір'ї була лірика й романтика, що нагадувала безсмертні „Тіні забутих предків" Коцюбинського, а „Неспокійна осінь" — це реалізм, який зупинився на межі натуралізму. І у згаданій попередній повісті Смолій не жахався змальовувати прикрі правдиві сцени з людського життя, але в „Неспокійній осені" він змальовує їх уже з безскрупульною яскравістю (Прилюдне вішання 10-ти українських в'язнів), не цураючись і грубих вульґарних слів в устах ґестапівців, червоноармійців чи польських підпільників-провокаторів. У „Вступі" від Видавництва кажеться про „Неспокійну осінь", що „...У напруженій атмосфері війни сплітаються ворожі інтереси окремих груп людей, стаються особисті і збірні трагедії. На канві розповіді письменника живими постають події й люди того періоду найновішої історії України". Додаймо: сплітаються ще вияви найвищого патріотизму й геройства та вияви нікчемности і зради, сплітаються найвищі чесноти братерської солідарности і безглуздого братовбивства, боротьба за засадами чесної гри і підступної інтриґи й провокації.

Спільними найяскравішими рисами в обох тих названих творах Івана Смолія (попередніх його кількох творів тут не згадуємо просто з браку місця) — є подивугідний хист приковувати читача зараз від перших сторінок твору: читач читає книжку одним дихом, гнаний цікавістю „що далі, — як це скінчиться?" Другою найблагороднішою спільною рисою є чудові описи природи — вони накреслювані ніби мимоходом, проте додають чару цілому творові. Розмашистий стиль Смолія набрав в „Неспокійній осені" динамізму, який породжує подив. Це ті „інструменти" в руках письменника, з допомогою яких він розгортає фабулу.

Фабула „Неспокійної осені" відбувається на тлі подій у 1943 році, коли українське революційне підпілля у Західній Україні створило Українську Повстанську Армію, німецький наступ на Сході Европи заламався під Сталінградом і німецька, здавалося, незламна збройна сила почала вже відкочуватися на захід. На Волині й у Карпатських горах, на терені дій УПА, діяли тоді большевицькі партизанські загони, особливо диверсантський загін Ковпака; і вся Україна та з нею УПА опинилися у перехресному вогні польського і московського імперіялізмів, наставлених на знівечення українського самостійницького руху та й знівечення усього українського народу. Геройство українських людей, головно української молоді обох статей, спліталося з аматорщиною, імпровізацією та короткозорістю — геройська дія зроджувалась з нинішнього дня і не дивилася на завтрішній день.

Очевидно, що на такому тлі неможливо було розгортати фабулу, яка трималась би „трьох одностей" клясичної ґрецької драми: одности героя, часу і місця. У „Неспокійній осені" нема одного героя, як центральної постаті цілої повісті. Здавалося з першої сторінки книжки, що такою центральною постаттю буде Маркіян Сумик. Він розплився між кількадесяти іншими постаттями, що в дальшій дії виринули — деякі з них може занадто несподівано, наче „деус екс махіна". Звідкіля, наприклад, взявся Іван Кисілевський, за яким розпачає Ліда Курилас, що в ній закоханий Маркіян Сумик?! Нема там одного героя, як центральної постаті фабули, але на перше місце пробивається шляхетна постать гарної, розумної, зрівноваженої Ліди Курилас, водночас стовідсоткової молодої жінки. І заступає центральну фізичну постать — збірний колектив Української Повстанської Армії, яку автор ґльорифікує, не скриваючи проте недоліків тієї імпровізованої підпільної армії, що наважилась воювати на три фронти — проти німецької і совєтської імперії та проти засліплення ненавистю польських шовіністів.

Смолій не є прихильником „геппі енду". Він тільки у двох випадках іде назустріч читачеві, який керується критерієм читацького почуття справедливости: остаточно Маркіян Сумик і Ліда Курилас таки знаходять одне одного, й остаточно совєтський провокатор майор Гаркун гине з рук іншого колишнього червоноармійця, що приступив до УПА, але чесного українського патріота. Чи-

(Закінчення на стор. 3)

Роман С. Голіят

Німці про галичан і Івана Франка

Колишні німецькі колоністи Галичини зорганізовані на терені Західньої Німеччини в Товариство, яке видає свою газету, реґіональні збірники й „Покажчик часу", тобто альманах. У цих публікаціях є докладний опис колишніх колоній на терені Галичини, як також реєстр родин, які живуть на терені Німеччини й інших місцях нового поселення.

Тут варто згадати їхнього історика Петра Губера, автора двох поблікацій, а саме реґіонального збірника про німецьку колонію „Бекерсдорф" коло Підгаєць, в якій читач знайде історію перших колоністів, що прийшли в Підгаєччину з Пфальцу з Надренії, та їхній відхід в 1940 році до своєї прабатьківщини Німеччини. Цей самий автор опрацював схематично в деталях родоводи колоністів з Беркcдорфу й ця друга публікація з сотнями світлин на люксусовому папері появилася у 1981 році п.з.: „Ahnen und Schicksale" (Familienbuch der Pfalzer aus Bekersdorf in Galizien) — „Предки і їх доля". В обох виданнях є згадка про теперішнього губернатора Канади Едварда Шраєра, батьки якого колишні колоністи Бекерсдорфу.

У календарі „Zeitweisen der Galiziendeutschen" за 1982 рік, який вийшов як 23-ий річник, знаходимо дві цікаві розвідки д-ра Рудольфа Вагнера, який на підставі архівних матеріялів із віденської бібліотеки переповідає про „Революційни рік у королівстві Галичини" і „Некролог у віденській пресі з приводу смерти в 1916 році українського галицького поета Франка".

Д-р Вагнер подає коротку історію галицьких русинів і їхню боротьбу з поляками на мовному відтинку в 1848 році. У петиції з дня 19-го квітня 1848 року делеґація

(Продовження на ст. 4)

Роман Данилевич

МОЇ ЗУСТРІЧІ З БОГДАНОМ ЛЕПКИМ

(Відзначуючи 110-річчя народин і 40-річчя смерти автора трилогії „Мазепа" — 1872-1941)

На Краківських плянтах

Вперше я зустрів Богдана Лепкого на Краківських плянтах перед будинком університету. Було це у травні 1931 року. Як стипендіят Митрополита Андрея Шептицького по дорозі до Львова на студії журналістики й католицьких організацій у Німеччині, я затримався у Кракові, щоб у тамошньому німецькому консуляті дістати німецьку в'їздну візу.

У товаристві друзів, студентів краківського Ягайлонського університету (як пригадую собі, між ними був Віктор Цебровський, абсольвент теології, тоді студент філософії, пізніше священик, який загинув у большевицькій тюрмі, та студент медицини Антін Жуковський, тепер лікар і знаний громадський та політичний діяч у ЗСА) був я біля університетських забудувань, як на плянтах появився проф. Богдан Лепкий. Він ішов до університету на виклад. Висока достойна елеґантно зодягнена постать зразу кидалася в очі. Богдан Лепкий ввічливо відповідав усміхом і рухом голови (він був без капелюха) на привітання своїх студентів. Слідом за ним ішли теплі слова признання моїх товаришів за його батьківське, а водночас товариське відношення до української студентської молоді, що з причини тодішніх політичних обставин — польського панування в Західній Україні — не мала можливости студіювати у Львові.

У „Народній Гостинниці" у Львові

Вдруге я побачив проф. Богдана Лепкого два роки пізніше, теж у травні, але вже у Львові. Він приїхав з Кракова з промовою на академію з нагоди відкриття пам'ятника Іванові Франкові. Цей пам'ятник долота мистця-скульптора Сергія Литвиненка виріс на львівському Личаківському кладовищі, недалеко пам'ятника Пробудителеві Галицької Землі отцеві Маркіянові Шашкевичеві. Відкриття пам'ятника Іванові Франкові й академія-концерт з тієї нагоди відбулися в неділю, 28-го травня 1933 року, три тижні після величавого здвигу-свята „Українська Молодь Христові" (УМХ). Виступ проф. Богдана Лепкого вплітався гарною квіткою в китицю, яку того дня складали українці в честь свого великого Каменяра. На академії-концерті були виведені вперше нові музичні твори українських композиторів. Після кожної точки програми велика заля гриміла довгими оплесками. І виступ Богдана Лепкого зустрінувся з гарячим відгомоном серед святкової української громади. Вона ентузіястично вітала рідкого гостя у Львагороді, автора трилогії „Мазепа", якому політичне лихоліття не дозволило працювати на рідній землі.

Увечері того дня чимало українців зібралося у львівській каварні „Народної Гостинниці". Між ними був і проф. Богдан Лепкий. Він сидів у фотелі під дзеркальною стіною, курив люльку та, немов дивлячись з перспективи, водив зором по залі, повній метушливости. Я приглядався йому. Його волосся видалось мені буйнішим, як перед двома роками, тільки більш переплетене сріблом. З того часу залишилась у моїй пам'яті силюета Богдана Лепкого, схожа до портретів німецьких клясиків. Тоді мав я гарну нагоду з ним познайомитися та коротко розмовляти. Це завдячую його двоюрідному братові, моєму другові, редакторові Василеві Глібовицькому.

Наступні дві мої зустрічі з Богданом Лепким відбулися 1941 року в його помешканні у Кракові. Одна з них була коротко перед початком німецько-совєтської війни, друга — у початкових днях тієї війни.

Розмова про Бережани

Ми сиділи в кабінеті Богдана Лепкого Ця кімната праці професора й письменника-поета мала в собі щось особливо теплого та затишного. Крім мене було ще двоє гостей: о. митрат Олександер Малиновський, апостольський адміністратор Лемківщини, і ред. Василь Глібовицький, генеральний секретар Українського Центрального Комітету у Кракові. Професор гостив нас разом з своїми дітьми: дочками Наталією й Софією та сином д-р Левом.

Богдан Лепкий жваво розмовляв та розказував про своє минуле. Бережани та їхня околиця, де він перевів свій дитячий і молодечий вік, зайняли чимало місця у його оповіданні. Гостинний господар показував нам альбом, що його він отримав від бережанців з нагоди 60-річчя своїх народин. Була це збірка світлин романтично положеного на горбах над рікою Золотою Липою та великим ставом — міста Бережан, де він найперше вчився у народній школі й гімназії, а пізніше в тій старій середній школі й учителював. У цьому альбомі були також світлини сіл бережанського повіту — Поручина й Жукова, де його батько о. Сильвестер був парохом, як теж світлини інших місцевостей, пов'язаних з його життям та життям його рідні. Богдан Лепкий милозвучною мовою оживляв ці світлини своїми споминами, навіяними великою любов'ю до рідної землі, а зокрема до дорогої йому Бережанщини та улюблених з світлим нашим минулим Бережан, де в гімназії вчився також Маркіян Шашкевич. І мене, також колишнього учня бережанської гімназії, ця тема безпосередньо цікавила та до глибини торкала. Та не тільки Бережани й Бережанщина була предметом нашої розмови, але й чимало актуальних тем живо займали нашу увагу.

Розмова на тему воєннополонених

Вдруге відвідав я проф. Богдана Лепкого на початку німецько-совєтської війни, що розпочалася 22-го червня 1941 року. Я був у нього разом з ред. Василем Глібовицьким. Саме я приїхав до Кракова з Ярослава над Сяном, де, а зокрема в недалекій місцевості Полкинях, був великий табор полонених, де від першої хвилини вибуху війни мав нагоду приглянутися до жахливої долі совєтських вояків у німецькому полоні, серед яких було велике число українців. Була невідклична конечність організувати матеріяльну допомогу жертвам нищівних тоталітарних режимів — націонал-соціялістичного і большевицького. Я був рішений зайнятися цією важливою акцією. У справі

(Закінчення на стор. 4)

Св.п. Константина Варварова

У вівторок, 6-го квітня 1982 року, у Сильвер Спрінгу, Мериленд, після тяжкої й довгої хвороби помер видатний український учений і громадський діяч, член-кореспондент Української Вільної Академії Наук і заступник голови Вашінгтонської Групи УВАН доктор Кость Васильович Варварів.

Народився він 4-го листопада 1924 року на Волині в сім'ї православного священика, протопресвітера Василя Варварова.

Вчився він в українській гімназії в Холмі, а пізніше закінчив українську гімназію в Рівному.

В 1946-1949 рр. Кость Васильович вчився на юридичному факультеті Гайдельберзького університету, який закінчив у травні 1949 року. Під час навчання в університеті К.Варварів брав діяльну участь у громадській праці: він очолював Українську студентську громаду в Гайдельберзі і був заступником голови ЦЕСУС у 1948-1949-роках.

У 1951-1955 роках Кость Васильович учився спочатку в Американському університеті в Вашінгтоні, а пізніше (1952-1955) у Колюмбійському університеті в Ню Йорку на факультеті політичних наук. 1954 року здобув ступінь магістра політичних наук і став готуватися до захисту докторської дисертації.

В 1952-1954 роках був науковим співробітником Науково-Дослідного Інститут для вивчення СССР при Колюмбійському університеті. 1954 року професорська рада Українського Технічного Інституту обрала К.В.Варварова асистентом цього Інституту, а в червні 1955 року — лектором на катедрі міжнародного права в УТІ.

Від 1956 до 1960 року К. Варварів працював у Бібліотеці Конґресу у Вашінґтоні, як фахівець у ділянці міжнародних організацій.

Кость Варварів був співавтором цінного наукового довідника, що його видала Конґресова бібліотека 1962 року під назвою „Міжнародні наукові організації" (обсяг книжки — 794 стор).

1961 року К.В.Варварів склав відповідні іспити і був прийнятий на працю в Державному департаменті ЗСА. Спочатку він займав пост завідувача відділу соціяльних наук у Бюрі політики й плянування, а пізніше його призначили на посаду директора відділу для справ ЮНЕСКО. Останнім часом К.Варварів займав відповідальний пост директора відділу плянування в ділянці транспорту й комунікації.

У 1974-1978 роках К.В. Варварів був радником американського посольства в Парижі і одночасно був заступником постійного представника ЗСА до ЮНЕСКО.

У 1976-1977 роках К.Варварів був аспірантом в Українському Вільному Університеті і в липні 1977 року успішно захистив докторську дисертацію на тему „Америка і українська національна справа в рр. 1917-1920" і одержав науковий ступінь доктора політичних наук.

Найважливіші наукові праці доктора К.В.Варварова такі: співавтор книжки, яку в 1977 році видав Гарвардський університет під назвою „Україна — 1917-1921" за ред. проф. Т.Гунчака (424 стор). Англійською мовою надруковано працю „Польсько-українські взаємини — листопад 1916-листопад 1918" (журнал „Іст Юропієн Праблемс" 1956, ч. І. і 1957, чч. 2 і 3. Українською мовою ця праця була надрукована в журналі „Листи до приятелів", чч. 75,76, 93, 99, 100, 101 і 102, а також у журналі „Вільна Україна", 1959, ч. 22.

Крім того, д-р К.В.Варварів виступав із доповідями на наукових засіданнях і конференціях Української Вільної Академії Наук у Ню Йорку, Вашінґтонської Групи УВАН та в Українському Технічному Інституті в Ню Йорку.

Д-р К.В.Варварів, як член американської урядової делеґації, а від 1978 року, як голова делеґації, брав активну участь у 23-ох міжнародних конференціях, які відбувалися в Парижі, Відні, Оксфорді, Осло, Амстердамі, Лондоні, Найробі, Рабаті, Мадриді, Женеві, Берні, Римі, Манілі й Ню Йорку.

В 1978 році К.В.Варварів, як делеґат від американського уряду, брав участь у Конференції ЮНЕСКО в Тбілісі. КҐБ намагалося завербувати його до шпигунської діяльности. К.В.Варварів з обуренням відкинув цю пропозицію й повідомив Державний департамент. КҐБ мстилося йому різними наклепами у совєтській пресі.

Як представник Державного департаменту д-р Варварів брав участь у 12-ох американських конференціях та семінарах.

За свої заслуги в державній роботі д-р К.В.Варварів одержав високі нагороди Державного департаменту в жовтні 1871 року та в січні 1978 року. К.В.Варварів був членом не тільки українських організацій та наукових установ (був двічі головою Об'єднання українців Вашінґтону, головою Парафіяльної Управи Української Православної церкви св. Андрія Первозванного у Вашінґтоні і т.д.), а також і американських: Американської Академії Політичних Наук, Американської Асоціяції Міжнародного Права і Американської Асоціяції Дипломатів.

Смерть д-ра К.В.Варвава — це тяжка втрата і для української громади і для американської держави.

П.О.

ДОПОВНЕНЯ І ВИЯСНЕННЯ

У дописі під заголовком „У поклоні Тарасові Шевченкові" — Кергонксон, автор Д.Г., („Свобода" ч. 66, четвер, 8-го квітня ц.р.), пропущено при складі два рядки, де згадано виконані хором твори. І так правильно має бути: „Потім хор „Золотий гомін" виконав композиції до слів Шевченка: „Думи мої" муз. І. Воробкевича, „Садок вишневий" муз. Ю. Кириченка...". Деклямацію Шевченкового „Кавказу" виконала Лідія Яців, а шкільна молодь виконала збірну деклямацію вірша У. Кравченко „У Шевченкові роковини". — Ред.

Українська група брала участь в Афганському Дні

„Намисто" під час виступу у Вашінґтоні на програмі „Дня Афганістану" (зліва направо): Наталія Захарченко, Соня Круль, Віра Звадюк, Оксана Лев, Ірина Ясінська і Віра Пилипець.

Фото: інж. Модест Захарченко

Вашінгтон, Д.К. — Українські артисти, прімадонна опери Рената Бабак і співочий ансамбль „Намисто", взяли участь тут у концерті в неділю, 21-го березня, на програмі Дня Афганістану, проголошеного президентом Роналдом Реґеном. Цей День був частиною загальносвітового відзначування совєтського нападу на цю колись вільну країну і такого ж загальносвітового таврування совєтського окупанта за напад на Афганістан.

Приблизно 1,500 осіб були присутні на концерті, що відбувся успішно в пасажі біля пам'ятника Вашінґтонові. Концерт спонзорував Міжнародний Сахаровський Комітет. Велике віче, організоване Комітетом за вільний Афганістан, відбувалося парально з концертом.

Співачка-солістка колись Большого Театру в Москві потім Львівського Оперного Театру, яка кілька років вибрала свободу, Рената Бабак розпочала програму співом американського гимну. Пізніше вона ще проспівала кілька різнонаціональних арій і пісень, включно з декількома українськими.

Ансамбль „Намисто", під керівництвом Петра Круля, проспівав чотири пісні. Серед них — дві пісні на слова й до музики Володимира Івасюка, українського композитора і пісняра, що його брутально замордувало КГБ у Львові три роки тому. Ансамбль „Намисто", як відомо, наспівав платівку пісень Івасюка на пошану цьому найновішому мученикові за українські національні ідеали.

На вічі промовляли кілька членів Конґресу та визначні етнічні представники. Тут був конґресмен з Пенсильванії, один із спонзорів „Афганської резолюції" в Конґресі, Ден Риттер, конґресмен Елліот Левітас із Джорджії та інші. Представники Литви, Латвії, Естонії, Болгарії, Польщі, України й інших народів, поневолених тепер Москвою, мали транспаранти, на яких виписані були гасла проти Москви звільнити стосовно їхні країни з московсько-совєтської неволі.

Пізніше того ж дня перед зібраними в залі Кеннеді Центру появився віцепрезидент ЗСА Джордж Буш з привітом від Президента. Його виступ і заклик до народів стояти міцно в боротьбі з загарбником викликав грімкі оплески зібраних понад 2,000 осіб. Дж. Буш гостро критикував СССР за його байдуже ставлення до догани цілого світу за свавільний і брутальний напад на Афганістан. Тут були присутні також численні визначні чужоземці та американці, в тому лідери етнічних груп у ЗСА.

День солідарности з народом Афганістану був відзначений також поза Америкою, зокрема в Европі, де і зродилася ця ідея — пошанувати вільнолюбний афганський народ, щоб переслати йому бодай моральну підтримку, якщо іншої вільний світ йому дати не може чи не хоче.

Книжка про велич...

(*Продовження зі стор. 2*)

тач вдоволений також, що гине з руки українського дивізійника німецький ґестапівський кат Гайнріх. Зате не вдалося звільнити з в'язниці Івана Кисілевського й інших українських людей, арештованих під час провокаційної театральної вистави, — бо в останній своїй розмові з Лідою Курилас Гайнріх виявляє, що всі ті в'язні вже в Авшіці".

Невідома теж доля схопленого українськими партизанами ґестапівського коменданта Вербеля, невідома теж доля двох смертельних ворогів України, польського гайового Вислоцького і його сина Казя, як теж польської „фольксдойчерки" Зосі Кубік, зручної і проворної агентки-провокаторки з доручення підпільної Польської Армії Крайової.

Є чимало таких недосказів в „Неспокійній осені" і можливо вони зроблені свідомо автором, щоб його роман не був банальним. Банальним він не є. Це складний, поважний, глибокий твір.

Подивляючи оповідацький хист автора, його розмах і стиль, годі промовчати й деякі сумніви. Немає таких архитворів у світовій літературі, які не породжували б деяких сумнівів — включно з „Іліядою" і „Одисеєю" Гомера, „Божественною Комедією" Данте чи „Гамлетом" Шекспіра .Сумнів породжує „Неспокійна осінь", чи не занадто часто Смолій-журналіст і публіцист перемагав Смолія-письменника? Чи не помилився він, вкладаючи в діялог розмовців часописні статті? Очевидно, автор виявляв у тих діялогах власний світогляд, проте читач інколи має сумніви: чи рядові українські люди — студенти, партизани, патріотичні дівчата — говорять такою мудрою публіцистичною мовою?!

Автор закінчує свою розповідь про велич і трагедію України бадьорим акордом:... Одне певне: зійде сонце знову на сході, підніметься від землі все вище і засяє чистим золотом на ще чистішій блакиті завтрішнього дня . Іван Смолій опинився своєю „Неспокійною осінню" в перших рядах сучасних українських письменників. Хай ще довго живе і творить, збагачуючи українську літературу подібними творами на такому самому високому рівні.

ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА на МОГИЛІ
мого Дорогого ЧОЛОВІКА
бл. п.
ЮРІЯ ЛИТВИНА
відбудеться
в неділю, 25-го квітня 1982 року о год. 4-ій по пол.
ДРУЖИНА

В ПЕРШУ НЕВІДЖАЛУВАНУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
мого Незабутнього, Дорогого МУЖА
бл. п.
ОПАНАСА АНДРІЙОВИЧА САМОХВАЛА
буде відправлена
ПАНАХИДА З ПОСВЯЧЕННЯМ ПАМ'ЯТНИКА
в Провідну Неділю, 25-го квітня 1982 р., по пол. на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.
Просить Друзів і Знайомих згадати Покійного в своїх молитвах горем прибита
дружина — МАРІЯ

Ділимося сумною вісткою, що 26-го березня 1982 року відійшов на Вічний Спочинок
бл. п.
ТЕОДОР ОЛІЙНИК
кол. учитель в Калуші, після довшої недуги.

ЗАУПОКІЙНІ ВІДПРАВИ відбулися 1-го і 2-го квітня ц. р. в похоронному заведенні Музика і Син при 2157 В. Чикаґо Авеню,

ПОХОРОН відбувся в суботу, 3-го квітня 1982 р. в церкві свв. Володимира і Ольги в Чикаґо, Ілл., а відтак на цвинтар св. о. Миколая в Чикаґо-Парк Рідж.

Покійний залишив Рідню в Україні.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в понеділок, 19-го квітня 1982 р. по довгій і тяжкій недузі відійшов від нас у Вічність наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ
бл. п.
ВАСИЛЬ КОВАЛЬЧУК
нар. 19 серпня 1914 р. в Цеброві, Україна

ПАНАХИДИ — у вівторок, 20 квітня і в середу, 21 квітня о год. 7ій вечора в похоронному заведенні Mc-Nerney Burnadz, 371 Lakeview Ave., Clifton, N. J.

ПОХОРОН — в четвер, 22 квітня 1982 р. о год. 8:30 рано з церкви св. о. Миколая в Пассейку, Н. Дж., а відтак на український православний цвинтар св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:

дружина — АННА
сини — ОРЕСТ з дружиною ЛІНДОЮ
РОМАН
дочка — МАРТА з чоловіком ОЛЕГОМ
внуки — ХРИСТЯ і ДАНИЛО
та ближча і дальша родина в ЗСА і Україні.

Дня 6-го квітня 1982 р., з Волі Всевишнього, несподівано, відійшов у Вічність, на 73-му році життя
бл. п. ІВАН КОЗИРА
будівничий, довголітній голова Української Православної Громади, Українсько-Американського Клюбу — Відд. УНС. ч. 368 і Т-ва Старших Віком в Маямі.

ПАНАХИДА відбулася в Маямі, Флорида. ПОХОРОН в Ню Брітан, Конн.

Горем прибитим дружині Анні і доньці Вірі складаємо найщиріші співчуття.
Т-во СТАРШИХ ВІКОМ в МАЯМІ, ФЛОРИДА

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА
з сумом повідомляє, що 9-го квітня 1982 р. на 91-му році життя, померла в Ню Йорку, Н. Й.
бл. п. проф.
НАТАЛЯ ОСАДЧА-ЯНАТА
дійсний член НТШ, учений ботанік, автор цінних наукових праць.

ПОХОРОН відбувся у вівторок, 13-го квітня 1982 року на українському православному цвинтарі св. Андрія у С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

УПРАВА НТШ і СЕКЦІЯ ХЕМІЇ, БІОЛОГІЇ і МЕДИЦИНИ

В світлу пам'ять Стефанії Абрагамовської

Важко прийняти вістку про відхід від нас назавжди дорогої людини, а ще важче, коли відходить людина, яка все життя присвятила праці для свого народу. Нею була громадська діячка св.п. Стефанія Абрагамовська - Кібюк, яка померла 24-го березня 1982 року в Ню Йорку.

Молодою дівчиною вона приїхала з Тернопільщини до країни з чужою мовою та відмінним способом життя, тому не легко було пристосуватися до тих нових обставин. Тому нові іміґрантки шукали власного середовища, яке давало б людині підпору і силу поборювати труднощі на новій землі. Вони розуміли, що в „єдності сила", і тому, коли в грудні 1921 року в Ню Йорку заснувалася Українська Жіноча Громада, св.п. С. Абрагамовська відразу включилася у її ряди. Вже під кінець 1923 року на річних зборах Української Жіночої Громади вона ввійшла до Управи та стала її головою. Під її проводом Громада нав'язала зв'язки зі Союзом Українок у Львові та Українським Жіночим Союзом у Відні. Число членок в 1924 році обнизилося та завдяки енерґійній праці голови св.п. Стефанії праця проходила успішно, так що в 1925 році членство значно прибуло, а діяльність покращала. У 1925 році після нарад представниць окремих товариств створено центральну організацію, яку названо Союзом Українок Америки з осідком в Ню Йорку. Першим членом-основником і його Відділом стала Українська Жіноча Громада, і вона одержала назву 1-ий Відділ СУА. Його першою головою від 1925 до 1927 року була С.Абрагамовська, а опісля очолювала його ще у 1929-1930 роках.

Перший Конґрес СУА відбувся у травні 1932 року в Ню Йорку, а С.Абрагамовська була його організаторкою і делеґаткою від 1-го Відділу СУА, на якому відчитала дуже цікаву і актуальну в тому часі доповідь „Українська еміґрантка — робітниця". В часах економічної кризи в 1933-іх роках І-й Відділ переживав великі труднощі, число членок зменшилося до 16-ти, а українська громада не мала змоги брати участи в різних забавах та імпрезах, так що фонди в касі дуже змаліли. Все таки знайшовся знову гурт жертвенних жінок, які не піддавалися зневірі та всіми силами старалися Відділ врятувати.

В тих важких умовинах св.п. С.Абрагамовська знову перебрала головство І-го Відділу та разом із тодішнім складом управи взялася до важкої праці, так що Відділ міг продовжувати далі свою діяльність.

Від 1936 року вона вже більше не очолювала І-го Відділу, та все ж таки прізвище цієї діяльної жінки - громадянки зустрічаємо на різних інших постах у Відділі та Окрузі аж до 1950 року, її виїзду на Флориду. Там вона стала членкою 17-го Відділу СУА.

Впродовж першого 25-річчя існування І-го Відділу св.п. Стефанія була тим живчиком, що вносив у товариство все нові ідеї, заохоту до праці та приємну товариську атмосферу. За великий вклад праці в організацію її іменовано почесною членкою СУА. Коли пізньою осінню минулого року мене, як голову І-го Відділу, повідомили, що з Флориди приїхала Стефанія Абрагамовська, я нав'язала з нею контакт. Ми хотіли прийняти її серед нас, як співосновницю нашого І-го Відділу. Ми запросили її у січні на нашу „просфору". Похилий вік, стан здоров'я та дуже холодна зима не дали їй нагоди побувати серед нас, але вона пообіцяла загостити навесні, в травні.

Ми плянували святочну зустріч з нею на „День Матері". Та, на жаль, невблагана смерть перетяла нитку її трудящого життя. З розмов з нею я вичула, що в неї була шляхетна душа, тепле і щире відношення до людей, дуже добра пам'ять. Вона радо і цікаво розказала про давню свою працю в СУА. Я дещо розказала про працю у нашому І-му Відділі, вона раділа успіхами і бажала здоров'я та сили у нашій діяльності. СУА був дуже близький її серцю протягом цілого її життя, вона ним дорожила, ним жила. По приїзді до Ню Йорку відразу зложила 1,000 дол. на Фонд Олени Лотоцької, який існує при СУА, та на Український Музей, який заснував СУА. Протягом свого життя була вона дуже щедра для СУА, багато допомагала йому матеріяльно.

Так несподівано не стало поміж нас почесної членки СУА, колишньої членки і голови І-го Відділу СУА, дорогої нам, заслуженої союзянки. Св.п. Стефанія Абрагамовська відійшла у кращий світ, але її діла, її праця ніколи не будуть забуті. Вона вписала своє ім'я золотими літерами добрих діл, як піонерка жіночого руху в Америці, як заслужена громадянка-діячка. Вона залишиться для нас назавжди світлим прикладом до наслідування.

Лідія Магун

„КАШТАН" У ЧИКАҐО

Чикаґо, Ілл. — В суботу, 8-го травня ц.р., о год. 7-ій вечора, тут в авдиторії школи Шопена при вулицях Райс і Кемпбел виступлять танцюристи зі школи українського танку „Каштан" з Клівленду, Огайо, під мистецьким керівництвом Маркіяна Комічака. Гостинно виступить також у вокальній частині Ліна Белюць - меццо-сопрано при акомпаньяменті композитора Леоніда Вербицького. Виступ спонзорує українська школа балету і народного сценічного танцю та танцювального ансамблю „Громовиця" при парафії свв. Володимира і Ольги. Квитки можна замовляти: в українських книгарнях „Дельта" і „Ставропігія", в касах „Самопомочі", „Певність" та під церквами після Богослужень.

Тройська Округа...

(Продовження зі стор. 1)

нув справу 30-ої Конвенції УНС у його 88-річчя. Він закликав конвенційних делеґатів, щоб добре застановлялися, коли почнуться вибори нового уряду УНС. Він пригадав, що кожний конвенційний делеґат зобов'язаний придбати бодай одного нового члена перед Конвенцією, щоб ділом доказати, що він дбає про ріст і добро УНСоюзу. УН Союз — це не тільки фінансова установа, як дехто хоче це бачити, але громадсько-культурна установа, що видає пресу, наукові видання, допомагає студіюючій молоді. Наша братська установа УНСоюз має великі завдання, але виконати їх можна тільки спільною працею для загального добра, — закінчив своє слово В.Оріховський.

Після слова головного організатора почалася жвава дискусія, участь в якій взяли — М.Савків, А. Урбан, Є.Дулич, М.Кривулич, Є.Наболотний, О.Паращак, Б.Наугольник, В.Варшона та М.Демчар. У дискусії порушено низку актуальних справ. На всі запитання відповідав головний організатор.

Голова Округи закрив Збори та запросив усіх на перекуску, що її приготовили союзянки з Амстердаму.

Німці про галичан...

(Продовження зі стор. 2)

галицьких русинів вимагала від їх величности цісаря, різних змін, а саме 1) Щоб навчання в школах, де є більшість руського населення, було в руській мові; 2) щоб також на вищих учбових закладах, де переважає руське населення, навчання було в руській мові, 3) щоб усі правні кодекси, розпорядження і державні повідомлення у тих областях публікувати руською мовою, 4) що урядовці на руських теренах повинні добре володіти руською мовою, 5) що Греко-Католицька Церква повинна бути зорганізована так, щоб діти могли навчатися релігії у своїй матірній мові, 6) рівноправність греко-католицького обряду з латинським і вірменським, 7) наставлювання урядників русинів на всі державні уряди.

Проєктодавці руського галицького народу в петиції до їх величности цісаря австрійської монархії вказували на окремішність руського народу, який має свою власну історію, релігію і руську мову. „Ми мали своїх князів, які походили з Галицько-Волинського королівства. Ми втратили свою улюблену батьківщину в другій половині 14-го сторіччя, бо наші князі вимерли... Це вказує, що ми є інший слов'янський нарід і бажаємо надалі затримати свою рідну мову в рамках австрійської монархії." (стор. 106.) Ця петиція галицьких русинів обороняла інтереси русинів Буковини й Закарпаття під мадярами.

Про Івана Франка д-р Рудольф Ваґнер подає ряд цитат з віденської преси про смерть Івана Франка: 28-го квітня 1916 року у Львові помер після Тараса Шевченка з Великої України найвизначніший український поет, доктор філософії Іван Франко, основоположник соціялістичного руху в австрійській Україні. За свої переконання, ще молодим студентом Франко відсидів дев'ять місяців у тюрмі, бо тамошня адміністрація обвинувачувала його в приналежності до тайної організації. Франко закінчив віденський університет з титулом доктора філософії. 1894 року він габілітувався на катедру української літератури, яка після смерти Омеляна Огоновського стала вільною на Львівському університеті. Граф Казимир Бадені не затвердив Франка на цю опорожнілу катедру, мовляв, його політична активність стоїть на перешкоді. Автор цієї розвідки дає короткий огляд творчости Франка, згадуючи, що часто його арештували, не витичуючи йому жадного процесу. Як поет, Франко не тільки в українській, але й у світовій літературі здобув собі заслужене місце. В молодому віці Франко редаґував ряд руських газет. Кілька років він працював у редакційній колеґії польського „Львівського Кур'єра". На руську мову Франко переклав ряд визначних майстрів пера з чужої літератури. „Вінер Білдер" від 11-го червня 1916 року писав, що Франко був „літературним феноменом, який одночасно писав чудово українською, польською і німецькою мовами".

Мої зустрічі...

(Продовження зі стор. 2)

цієї допомоги йшли розмови на терені Українського Центрального Комітету у Кракові. Розглядано плян допомоги военнополоненим не лише матеріяльної, але також релігійної, а для полонених українців водночас і національно-усвідомлюючої. Очевидно, що у зв'язку з тим мені було дуже цікаво поговорити з проф. Богданом Лепким, який під час Першої світової війни провадив культурно-освітню роботу серед українців, вояків російської армії, що були тоді в німецькому полоні. Цю працю переводив він у Німеччині в роках 1915-1919 в таборі военнополонених у Вецлярі, над Ляном, разом з Кордубою (з Буковини), Василем Пачовським, Омеляном Терлецьким, О. Турилою та іншими.

При розмові під час підвечірку розкривалося передо мною життя в таборі у Вецлярі, де згідно з пляном Союзу Визволення України проходила систематична праця над національним освідомленням полонених українців, з яких багато невдовзі стало в прислузі Україні, як наша Батьківщина під час тодішніх революційних років змагалася за свою державну незалежність. З яким зворушенням малював Богдан Лепкий той час своєї праці серед военнополонених. З яким молодечим запалом оповідав він про її труднощі та успіхи. З якою любов'ю згадував він про полонених, що були під його опікою! А коли в дальшій розмові ми перейшли на тему свіжих таборів военнополонених, що в той час стали заповнятися українцями, вояками совєтської армії, проф. Богдан Лепкий погодився написати до українського щоденника „Краківські Вісті" спогади про німецькі табори полонених українців, вояків російської царської армії під час Першої світової війни. Він дав також згоду написати в легкій формі історію України, що мала бути призначена для акції національного освідомлення підсовєтських українців, які попадали в німецький полон під час Другої світової війни.

• • •

Фейлетони-спогади Богдана Лепкого про життя полонених українців у часі Першої світової війни почали появлятися в липневих числах „Краківських Вістей" 1941 року. Я бачив їх уже у Львові. Передостання частина цих споминів появилася з вісткою про наглу смерть їх автора. Появилась ще й остання їхня частина, але вже не зміг побачити денного світла короткий курс історії України, що його мав написати Богдан Лепкий для науки полонених українців, жертв нової війни, яка тоді щойно починала розгорятися...

• • •

З правдивим пієтизмом згадую мої зустрічі з письменником Богданом Лепким, людиною великої особистої культури. Вони приносили велику душевну насолоду та глибоко врізувалися в пам'ять. У нашій добі, не зважаючи на гарні але водночас дуже часто пусті і забріхані слова — бо при твердому слові тепер староримська пословиця „людина людині вовк" — стрінути правдиву людину є справді великим щастям. І це треба високо цінити!

НОВИЙ ФЕДЕРАЛІЗМ ПРЕЗИДЕНТА РОНАЛДА Реґена мабуть не діятиме у раніше запланованій формі і силі, — кажуть політичні спостерігачі, — бо більшість стейтових урядів не погоджується перебрати на себе повну відповідальність за федеральні програми, зокрема Медікер і Медікейд. Тепер між федеральним Урядом і стейтами ведуться переговори у цій справі і Вашінґтон вже погодився задержати дві згадані програми, якщо стейти погодяться опікуватися сиротинцями і програмою харчових купонів. Натомість обидві сторони, тобто федеральний Уряд і стейти погоджуються, щоб кільканадцять дрібніших програм, які досі були під контролею Вашінґтону, були передані стейтам.